

Ese de done ori in septimana: Joi-a si Domineca; era candu va pretinde importantia materieloru, va esi de trei seu de patru ori in septimana.

Pretinlu de prenumeratiune
pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumetate de anu	4 " " "
" patrariu	2 " " "
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	12 fl. v. a.
" diumetate de anu	6 " " "

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de-adreptulu la Redactiune Ungargasse Nr. 23, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce priveacu Redactiunea, administratiunea seu speditura; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi era cele anonime nu se vor publica.

Pentru aneale si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetiri e se facu cu pretiu scadutu. Pretiulu timbrului cate 30 cr. pent. una data, se antecipa.

Pesta, 13 25 septembrie 1869.

Estinderea Prussiei este necadiu mare pre capulu diplomatiei francesci, carea se teme cumca prin acest'a si va perde primatul in Europa.

De aceea, Imperatul Napoleone cu ai sei, dupa ce cast'a se permite formarea confederatiunii nordice niemtiesci sub egemonia prusésca, cercá totodata ca riulu Menu se remana pentru pururia margine acestei confederatiuni.

Oficiósele francesci se respicara si mai lamuritu, cá delocu ce Prussia va trece Menu pentru a-si estinde confederatiunea sa si a sup'ra Germaniei de mediadi, Francia va considerá acest'a de unu casu de batalia.

Intr'aceea niemtii lucra pentru estinderea confederatiunii, seu mai bine disu pentru unitatea nationala niemtiesca. Ar fi si prochiamat'o de lungu timpu, déca nu portau frica de Francia.

Acum inse vediendu-lu pre Napoleone morbosu, ei cugetara cá e momentulu bine venitu pentru realisarea aspiratiunilor lor.

Fecera vorba ca in 24 septembrie, cuventulu de tronu cu care se va deschide in Carlsruhe diet'a tierii Baden, se dechiare anessarea la confederatiune; Menu ar fi fostu pestrecutu. Francia ascultá plina de ingrigire.

Éca ieri se deschise diet'a. Cuventulu de tronu aréta dorintia de alipire, dar anca nu dechiara anessarea definitiva. Diplomati'a francesca póte cantá dosso-logia de bucuria.

Cantá si nu prè, cáci cestiunea e numai amenata dar nu deslegata.

Ne ocuparamu inadinsu de acest'a cauza, cáci este in miniatura o copia fidelá mai a intregii situatiuni europene. Precum Germani'a, pentru a-si ridicá capulu, ascépta momentulu in care se poticnesca Napoleone, astu-feliu Itali'a ascépta poticnirea Papei; policii a Rusiei; dani unu picu de complicatiune Prussiei pentru ca densii se revinde drepturile natiunitatei scandinave din Schleswig si Holstein; crestini din Turci'a unu picu de necadiu Sultanulu cu viceregele scl. scl.

Foisióra.

Despre urdirea omului.

(Discursulu lui Carolu Vogt la 21 sept. in reuniunea naturalistiloru din Innsbruck.)

Mai nainte numai archeologii se ocupau de istoria urdirii omului, si o tractau ca meseria. Inse de candu si paleontologii si anatomii s'au apucatu de studiulu acest'a, s'a facutu lumina. Voiu presentá rezultatele castigate in Congresulu din Copenhaga, impartindu-mi discursulu in trei parti. Antaiu voiu se vorbescu despre vechimea genului omenescu. Inca de multu legendele familiare au incetatu d'a ne indestuli. Acum s'a demonstratu cá etatea omului e fórté nalta; s'a demonstratu cá in Europa, mai alesu in Francia de catra apusu, in Anglia, in tierile de la Marea-mediterana au existatu ómeni intru unu timpu candu vietuia pe acolo animale ce acum au peritu de totu, cá a existatu omulu candu se aflá in Europ'a elefantulu, mamutul, ipopotamulu etc. s'au aflatu in un'a si aceasi patura de pamentu remasitie de ómeni si de instruminte lor la unu locu cu remasitie de la numite animale. Inse urme de ómeni se potu arétá in pature si cavernefora ca se potemu aflá aci osaminte de ómeni seu instruminte; cu esactitate potemu demonstrá de ósale animaleloru ce se afla cá óre le-au tratatu ómeni ori animale. Etatea existintiei omului se urca peste strafomarea cea mai noua ce a suferitu Europ'a. De

Ici asupritori, portandu frica si grige de sustienerea tronului lor, colé asupriti ce cu doru ascépta momentulu ca se-si prochiamé si ei demnitatea de omu, ce pana aci neincetatu li fu lovita.

Europ'a e pre unu vulcanu. Erumperea lavei si a focului e numai cestiune de timp, de momentu.

Federalismulu in Austri'a.

De candu Austri'a se lupta a se reconstituí si ea pre base constitutiunali, i s'au recomandatu felurite sisteme de reconstituire, si intre acestea desclinitu federalismulu atrase din capulu locului atentiunea romaniloru.

Avemu deci totu cuventulu a ne ocupá de fasele prin cari trece acest'a sistema, desclinitu a ne intrebá cum o splica corifeii ei? si apoi in catu póte se vina la socóta intereselor romanesci?

In 1848 marele Palacky ni splicá acest'a sistema ast-felu cá: e federarea tuturor natiuniloru dintru imperatia; adeca, cate natiuni, atate se fie corpurile politice autonóme din cari se se compuna monarchi'a. Romanii atunci gasira cá asemene federatiuni natiunali corespondu deplinu intereselor nostre, si dreptaceea ceruramu la rondulu nostru ca toti romanii dintru imperati'a austriaca se se constitué intr'unu singuru corpu politicu, cu guvernulu natiunale scl.

Dupa diplom'a din 20 optobre 1860, federalistii dederu cauza cá-e punga cá-e tóca si cá dara nu se mai póte federarea natiuniloru, ci se fie federarea tieriloru. Aderinti'a romaniloru scadiu, cáci din autonomi'a tieriloru, noi numai in Transilvani'a mai poteamu trage ceva folosu. De aceea, sistem'a si gasia credinciosi la romanii mai numai in Transilvani'a.

De duoi ani in cóci, federalismulu si schimbá program'a pentru a dóua óra, introducendu acum federarea grupelor de tíera. Acest'a este fasea actuala a sistem'e, asié o propuse Smolka, corifeulu federalistiloru poleci (carele e in contielegere cu cei lalti federalisti) in 18 l. c. in diet'a din Lemberg. Aceste grupe sunt

atunci s'au schimbatu tóte referintiele climatice. Intregulu tienutu de la Marea-mediterana a fostu despartitu de Africa prin mare, unde e astadi desiértulu Sahar'a. Gibraltarulu si Bosporulu aveau alte letie, la marea baltica era o mare inghiatiata, Finlandi'a forma o insula cu Svedia si Norvegia déca cumva nu era impreunata cu Danimarca; Francia era impreunata cu Angli'a. La rezultatele acestea am ajunsu prin scrutarea periodului rangiferu. Rangiferulu etc. se aflá in Europ'a centrala, aici creseca muschiulu, aici era geru mare. Ce remane de creditu dupa scrutarile acestea din traditiunile vechie despre 6—10,000 ani? acestea sunt numai unu stropu in marea timpulu, ce a trecutu de la ivirea omului pe pamentulu europénu.

Scrutarile inse ni aréta si aceea cum s'a latitu genulu omenescu peste Europa. Pan'acum s'au aflatu urme de ómeni, la olalta cu osaminte de animale perite, numai in partile apusene. Períodulu rangiferulu ne duce mai departe, — in Suietier'a. Asié-dara e probabili cá emigratiunea omului s'a inceputu in tierile Marii-mediterane, la apusu, si s'a latitu catra medianópte spre regiunile muntóse ale Europei.

Mai departe avemu se considerá desvoltarea culturai si civilizatiunei acelu ómeni, ce s'a demonstratu din paturile pamentului, si anume avemu se asemenámu starea de atunci cu cea de acum. Déca asemenámu, in museulu etnologieu din Copenhaga, colectiunea de instruminte ale eschimióru cu cele aflate in Francia

4. si a nume: 1, Tierile corónei lui Stefanu; 2) Tierile niemtiesci ereditare; 3, Tierile corónei lui Wenceslas; 4, Galiti'a cu Bucovin'a. Fie care grupa se aiba unu guvernulu autonomu, nedependinte in afacerile sale interne, si tóte patru se fie solidarie intre sine; era despre afacerile imperatiiei se decida intr'o reprezentantia comuna.

Este invederatu de aci cumca federalastii de astadi, nu numai cá ne lasa pre noi si mai departe in stepanirea elementului ungurescu, ci inca tindu se ni imbuce si Bucovin'a, unic'a tíera romanésca ce ni-am potut'o scapá din nesatiós'a gura a dualismului.

Convine acest'a sistema interesului nostru? Nu, nu Dómne!

Carea deci se fie procedur'a nostra in fati'a acestoru tendintie ale federalistiloru?

In Bucovin'a, federalistii pamenteni trebuie combatuti ca pre nisce tradatori de patria. Sunt tradatori cei ce vor ca tíer'a loru s'o supuna altei tieri. Se póte cá federalistii vor promite elementului romanu multe bune de la sistem'a lor, inse ce-e in mana nu e mintiuna.

Noi romanii dintru imperati'a ungurului, vom simpatísá cu federalistii, inse exceptiunandu Bucovin'a cáci nu vremu s'o sacrificámu de dragulu nime-nui. Noi, cari ne luptámu pentru dreptulu nostru natiunale, simpatísámu cu fiecare poporu ce se lupta pentru asemene cauza adeca pentru alu seu bunu dreptu natiunale. Aceste cautu se fie margini de simpatiei nostre cu federalistii. Aceste margini nu le potemu pestrece, pana se adoptámu intréga program'a lor, ci remanemu pe terenulu proieptulu de lege alu deputatiloru nostri natiunali.

Diferinti'a intre procedur'a nostra si a celor'a din Bucovin'a, nu contine neci o neconsecintia, cáci diferescu numai medilócele, inse scopulu ni remane tuturor'a unulu si acel'a si pururia: salvarea intereselor natiunitatei romanesci.

Dupa Ddieu, natiunitatea ni este antaia. Tóte cele lalte sunt lucruri secundarie.

apúsena, unele sunt asié de asemenea in catu usioru le poti schimbá; de aceea urméza conclusiunea cá poporul acel'a a traitu ca eschimi. Cari sunt rezultatele acestoru scrutari? Omenimea a portatu lupta grea pentru existintia sa; a fostu de totu selbatica, protoparintii nostri au fostu selbatici in celu mai strinsu intielesu, ei erau inca inferiori selbaticiloru ce-i cunóscemu, d. e. Australiloru. Mereu, mereuasi, in restimpí fórté lungi, si-facú cale cultur'a si civilizatiunea, si numai tardu paresira popórale viet'a nomadica.

Se constata cá strabunii nostri ce erau selbatici, erau totodata si antropofagi (mancatori de ómeni). Acest'a antropofagia inse era in legatura cu desvoltarea ideiloru religiuinare. Mai antaiu mancau pe neamici, credendu cá prin acest'a castiga curagiulu si puterea lor, mai tardu mancau numai organele, ce contiencau acele iusuriri. Dupa ce omulu a antropomorfisatu (l'a intrupatu) pre Ddieulu seu, l'a mancatu si pe acest'a, spre a se identificá cu elu.

In progresulu civilizatiunei au avutu mare influentia comerciulu, medilocu puternicu a fostu orasie de fabricatiune si cari cái comerciali erau cunoscutu in timpii cei mai vechi. — Civilizatiunea inse n'a venitu din Asi'a cum se invétia in tóte scolile, ci a venitu din Africa, totu asié neci plantele de cultura n'au venitu din Asi'a, ci din Africa, in parte mare din Egiptu.

Cari scrutari se tienu de istoria urdirii?

Congresulu de pace.

Siedinti'a din 17. septembrie,

fu la inceputu secreta, in carea se desbath starea cassei si modulu primirii membriloru in venitoriu, apoi urmá siedinti'a deschisa.

Bansake Hanke (polécu): De órace liga nostra a prochiamatu principiulu despre nedependinti'a popóraloru, nu póte se-lu paresésca neci in caus'a poléca neci in cea orientala. Se afirma cumca caus'a orientului ar fi lupt'a intre cruce si semiluna, dar nu e asié, cáci astadi nu mai sunt lupte de religione; aci anca e vorba numai despre nedependinti'a natiuniloru. Despre Austri'a smintescu cei ce credu cá se guverná cu principie liberali, cáci intr'acésta imperatia domnesce numai o minoritate niemtiesca. Principiulu se remana principiu si aici: am prochiamatu nedependinti'a popóraloru. Redandu natiuniloru autonomiele natiunali, jalusi'a natiunala delocu va incetá d'a mai fi pedeca in calea federarii popóraloru. Restituie Poloniae este unic'a stavila ce s'ar opune cuceririloru rusesci. In comitetulu ligei s'au escatu dóua pareri in asta privintia: majoritatea propunea una comisiune carea anume se studieze caus'a poléca; minoritatea, desi este asideria contraria batalieloru, totusi permite dóue resbele, unulu pentru Polonia, cel'a laltu pentru popórale din orientu.

Sonnenmann se supera cá vede caus'a cehica la ordinea dilei. Precum Francia e nedespartibila, asié si Germani'a, era Boemi'a aparmai tiene la Germani'a. Bismark lucra prin cehi in Boemi'a.

Montane: Turci'a si Austri'a, sunt amenadúe in agoniá de órté. Numai diplomati'a tiene sufletulu in etc. Ce voru pútu in totulu acestoru imperati? despre acest'a trebuie se ne ingrigimu, fiindu cá diplomati'a nu-si bate capulu cu altu ceva, de catu cá cum ar poté se li dee popóraloru domni. Organizatiunea cea mai buna este federalismulu. Se se infintieze o federatiune a slaviloru de nordu, alt'a a celoru de sudu, a croatiloru scl. Ungari'a trebuie desfacuta, cáci ea astadi nu se ingrigesce de catu numai cum se franga si se magiariseze pre cele lalte natiunitati. Propune ca lig'a se dechiare simpatia sa pentru nisutiunile popóraloru slave, si sesi diachiare despretiulu pentru tirani'a turcésca, austriaca si rusésca.

Bansake Hawke: La cuvintele lui Sonne-

Poetulu are dreptu candu dice: Omulu crescu cu scopurile lui; desi nu cresce omulu intregu, totusi crescu — creerii. De ei se ocupa anatomi'a. Antropologia stá departe in apoi cu scrutarile ei fatia de scrutarile a sup'ra animaleloru; d. e. cu multu mai putienu sunt cunoscutu rasele ómeniloru de catu rasele simieloru (moimeloru). S'a constatau inse cá omulu si caracterulu seu se apropia cu atatu mai multu animaliloru, si anume celor'a lui mai asemene, cu catu e mai mica desvoltarea lui.

Scrutarile ni aréta mai departe cá si omulu casi cele lalte organisme sta in legatura cu evenimintele si nu e rezultatulu unui actu isolatu alu creatiunei. Strabunii lui jacu inmormentati in paturile pamentului cu forme mai diferite, de cum le vedemu astadi. Cu incetulu numai a primitu caracterele ce lu infatisiéza astadi ca omu, d. e. formarea cercului genelor, falceloru etc., mereu s'a naltiatu fruntea, ascutitu capulu etc. pana s'a apropiatu de form'a ideala frunósa a omului. Déca e acest'a rezultatulu lucrului spiritualu ce-a desvoltatu omulu in lupt'a pentru existintia sa, atunci mai dicu in fine un'a: Cu ce luptámu? Nu ne luptámu cu bratiulu, nu cu piciorulu, ne luptámu cu creerii.

Déca in tóta dí'a nisuiumu, a desvoltá creerii, cum invétia Darwinismulu, atunci vom transplantá in generatiunea viitoria iusuriri ce-i vor usurá lupt'a.

Perfectiunarea propria a omului depinde de la elu insusi, asié si ajungerea scopului.

mann observu că dacă lig'a recunoște principiul nedependinței naționale, atunci nu-lu poate denegă nici cehiloru.

Vogt: Se simplificăm chestiunea: Cestiunea cehică s'o înlocuim cu „chestiunea existenței monarhiei austriace.“ Bine dise Sonnemann că se nu-i facem lui Bismark indemnă, dar mi se pare că neci lui Beust (aplause).

Longuet recunoște urgența cauzei polece, dar se teme de aristocrația poleciloru.

Simon: În asta cauză, se sperăm de la constelațiunea europeană. Noi se nu provocăm batalia, dar se lasăm ca s'o provoče inițiativa noastră prin smintele lor.

(Se primesce propunerea lui Sonnemann. Alui Montanc se respinge pentru cuvântul că acea simpatia se întielege de sine.)

Dupa mediadi se rencepe ședința.

Quinet: Amici ai libertății și a pacei! Două ani de când am apelat la conștiința umană, și astăzi sunteți în număr frumos; lumea și vede renvierea sa morală. Pacea este interesul numai al popóralor, interesul principilor este batalia; de aceea densi armăza popórale, unulu în contr'a altuia, pe Germani'a în contr'a Franței, pe Rusi'a în contr'a Poloniei și pe Franța în contr'a tuturor'a. Guvernele nu lucră de catu a mistifică popórale. Respândiți inse lumina, și va fi pace între voi (aplause).

Urméza desbaterea chestiunii sociale. Nu presenta nemica nouă.

Ședința din 18 septembrie.

Se continua desbaterea de ieri. Ivindu-se propunerii multe, ié cuventul *Leconnier* referinte comitetului central: „Considerand că comitetul central, din lips'a de timp n'a putut studia seriós'a chestiune socială, deci se se pună la ordine dilei pentru congresul venitoriu, pre când o va studia o comisiune emisă din sinul comitetului central.“ (Se primesce).

Edgar Quinet asterne congresului salutare de la reuniunea lucrătorilor din Milan.

Se alege comitetul central: Stefani (italianu), Hanke (polécu), Jolissaint (suitaranu), Petit Portolet (francesu), Goegg cu muieră sa (niemti), presedinte Barni.

— **Domeni** închiderea ședinței, primesce cuventul

Victor Hugo: Ca presedinte onorariu, am cuventul de pe urma; asi dori se vi-lu facu placut. Eră la 1849 în 24 aug., aniversari'a nopței lui Vartolomei, cându cel'a ce este presedinte ligei noastre aici în Lausan'a, provocă pe unu preot catolic și altulu protestantu ca se se imbratisicze. Catolicismulu cu protestantismulu se imbratisiara. Numai cateva dile ne despartu de 22 septembrie, e aniversari'a unui evinémentu mare: În 22 sept. 1792 pronunță despotismulu cuventulu seu de pe urma, era republic'a francéscă pronunță cuvintele prime ce fusera: libertate, egalitate, fraternitate. În preser'a aniversariiei acesteia vi dicu si eu: „Imbratisiativ! republicani și socialisti, uniți-ve!“ — Inițiativa noastră dicu: „Socialismulu se împacă cu imperati'a.“ Ast'a nu e adeveratu. Inițiativa noastră dicu: „Republicanii nu vreu se scie nemicea despre socialism.“ Ast'a nu e adeveratu. Ce e socialismulu și ce republic'a? Socialismulu asigura viéti'a, republic'a dreptulu. Socialismulu l'educa pre omu la demnitatea de omu, republic'a lu educa la demnitatea de cetățianu. Se ne întielegem. Amendnoi îi respingem pe cesari. Socialisti și republicani se ne intrunim în contr'a inamicului nostru comunu. În contr'a carui inamicu? În contr'a absurdității, contra unei fapte rusinoșe ce apésă lumea si-i suge medu'a, contra unei fiere ce are mîi de ghiare și neci unu capu, în contr'a peccatoșei incarnațiuni a vechiei monarhii militare, carea ne prinde și de gura și de punga, carea are unu bugetu de milióne, ostasi și administratori, dar n'are amici. Se cugetăm la acea di, în carea Europ'a va ajunge a se organiza libera cast'ă această mica Suitară. Marine revoluțiunii ce vine! (Aplause entusiastice. Membrii comitetului vinu a-i stringe man'a lui Hugo, careleși stergea lacrimile).

Despre caletoria Domnului Carolu la Livadi'a,

publicasem o corespundință din Bucuresei. La această ni respunde acum „*Democratia*“ diurnulu ce apare în Ploiesci. Ni pare reu că „*Democratia*“ n'a cetitu „*Albina*“ cu

atențiune, ma neci corespundința noastră dic Bucuresei n'o reproducă de la noi ci din a două mana. Astu-feliu se intempla ca replic'a „*Democratia*“ se continea unele presupuneri ce, cetitorii nostri vor sci prébine că nu ni se potu adresă n'oa și prin urmare e de prisosu se dămu respunsu la ele. Totusi noi vom reproduce aci întregu acestu escelintu articolu alu „*Democratia*“, căci contine descoperiri foarte interesante. Cuvintele kolegi noastre sunt acestea:

Pana acum noi nu ne-am pronunțiatu asupr'a caletoriei ce ministerulu actualu a consiliatu Capului Statului d'a întreprinde la Livadia, cu scopulu, de a visită pe Tiarulu și famili'a sa; dar vedindu foile guvernamentale că nu găsescu altu argumentu pentru sustinerea acestei enorme greseli politice de catu apretiuirea cator-va diare ce nu se publica în lantrulu țierei, ne hotărîm și noi a dice cate-va cuvinte intr'ă această chestiune spinósa și fatală.

Unulu din diarele ce se rotesc în favórea numitei caletorii findu Albin'a diariu romanu ce se publica la Pesta, cu Albin'a dar vom discute.

Mai anteu începem prin a declară că vedem cu unu profundu regretu pe o fóia ce pururea a fostu inspirată de sentimente nationale, devenindu propțeu'a unui ministeriu ce este afara din națiune, și a unei politice a careia ossia este radiemata pe două poluri: Berlinulu și Petersburgulu.

Precum înse ómenii au momente de slăbitiune, asemenea se p'ote intempla și diarielor, și numai ast felu ni potemu splică această ratacire politica a Albinei;

Dar *Albina* sustine că precum opositiunea acasă pe D. Bratianu de simpatie politice Pruso-Ruse, totu astfel este acusat și Ministerulu Ghica-Cogalnicenu de organele partidului liberalu, și că din această cauză nu p'ote dură la noi nici unu guvern și nici o sistema.

Se ni fia permis d'a propunc o rectificare. Dacă unu guvern consistu intr'ă avé spioni în locu de administratiune seriósă intr'ă avé Tribunalu fara a vé justitiã, intru a pune jandami și bandele electorale de a votă în loculu cetaționiloru, spre a alcațu Senatulu și Camer'a, după poff'a ministriloru, atunci avem și noi unu guvern; dar sistem'a i o tagadăm, căci sistem'a presupune idei, ide'a presupune fiintia, și acestu guvern nu e de catu o papusie pe care strainii o impodobescu cu decoratiuni și totu strainii o si jóca;

Catu pentru aceea că D. Bratianu a fostu acusat de opositiune ca simpatie Rusiei și Prusiei și că Cabinetulu actualu este victim'a acelor'a-si manopere éta ce respundem.

Unu anu de dile Rusi'a și Prusi'a au lucratu spre a atrage pe D. Ioane Bratianu în mrețele lor; consiliu acestor poteri ilu visitau neincetatu, și neincetatu i faceau cele mai stralucite promisiuni de durată a guvernului seu și de o sustinere cordială.

Dar D. Bratianu care cunoște pe Rusia și care scie că în Romania, precum în întregulu orientu, Prusi'a este la ordinele Rusiei, nu a primitu ca din granitu ce eră, alu principiilor liberale și alu Romanismulu, se devina iposulu pe care D. Gortchakoff se lu imladiu după capriciul seu.

Opositiunea de atunci scia de ce merge și consulu Prusianu și consulu Muscalu la D. I. Bratianu: scia asemenea că propunerile și ademanirile lor nu gasiau nici unu succesu, și cu tóte acestea cele mai infame calomnie și cele mai nerusinate mintiuni se aruncau asupr'a acelu cabinetu.

Se fie totu asiá și cu Ministerulu Ghica-Cogalnicenu? Că D. Cogalnicenu cu cate-va luni mai înainte d'a veni la Ministeriu a fostu în Prusi'a de si-a facutu profesiunea de credință, e unu ce de notorietate publica;

Că D. Kaiserling, consulu Prusianu, si-a întrebuintiatu tóta influența pentru ca D. Cogalnicenu se între în ministeriu cu D. Bratianu, și D. Bratianu a refusat, este éra, unu ce de notorietate publica;

Că concesionarii drumurilor de feru au lucratu la Berlinu se cada ministerulu Bratianu pentru a nu predă lucrările drumurilor ce le erau concese sub unu controlu severu, ci sub o administratiune complacenta, și că nu a pututu gasi unu omu mai propriu pentru această misiune de catu pe D. Cogalnicenu și pe Dimitrie Ghica, este unu ce si naturalu si de notorietate publica;

Că acei vulturi roșii prusieni, au luat în

ghearele lor inim'a, dacă au avut'o, și a D-lui Ghica și a D-lui Cogalnicenu, și au depus'o la piciorole D-lui Bismark, sperianu că această nu va fi considerată ca o ipotesa absurdă;

Că Sant'a An'a Ruséscă e aternată acum próspatu, la gatulu D-lui Prim-ministru, nu ni se va tagadui;

Că aceste decoratiuni nu se dau de catu pe serviciu facute acelor State, 'ra-si nu ni se va tagadui;

Că aducerea generalului Macedonski în armata, contra legilor țierei, și disolvarea Camerei pentru această persóna, de sicuru este unu fitilu alu consulu Rusescu, — s'a spusu această de la Tribun'a Adunarii de catra D. Ioane Bratianu care scie multe și le scie bine;

Că tratatul pentru navigatiunea Prutului încheiatu între Cabinetulu de Bucuresei și celu de pe marginea Nevei, nu este facutu de florile marului, lasănu pe lectorii nostri se judece;

Că visit'a de la Livadi'a este capetulu acestui lantiu de fapte și că convocarea corpurilor leginitorie Romane în Livadi'a este si elu unu faptu nu de mica însemnătate;

Sperăm că tóte acestea vor puté convinge chiar pe incredul'a *Albina*, despre simpatie Pruso-Prusiane ale cabinetului Ghica-Cogalnicianu.

Dar foile ce sprijin ministerulu actualu se nu ni înpute neconsecința, se nu ni dica:

Ati acusat anteu acestu ministeriu că este Austro-Maghiariu și-acum l' acusat de Ruso Pruso-filu?

Căci vom respunde:

Lupt'a opositiunii întreprinsa contra Ministeriului Gólescu-Bratianu este adeveratu că a fostu condusa de Austro-Ungaria și s'a facutu în numele Austro-Ungariei;

Se arméza țier'a, strigă opositiunea; se arméza țier'a, strigă și Beust.

Bratianu agita orientulu strigă opositiunea; Bratianu agita orientulu strigă Beust;

Romani'a e unu arsenalu, strigă opositiunea; Romani'a e unu arsenalu strigă Beust.

Bratianu lucréza la infintierea unui regatu Daco-Romanu, strigă opositiunea; Bratianu lucréza la infintierea unui regatu Daco-Romanu strigă Beust;

Dar fostii nostri boeri sunt invetiati se slujéscă la mai mult stăpene, și dacă Austri'a a fostu motorulu principálu a venirii lor la putere, Rusi'a și Prusi'a a facutu dintr'ensii înstruminte totu atatu de devotate, și faptele care le-am citatu sunt dovedi necombatute.

Si apoi *Albin'a*, trebuie se aiba mirosulu finu, ea trebuie se întielega parfumulu florilor resarite în pamentu Romanescu după însăși placerea cu care le privește Romanismulu; cându inse Romanii întoreu nasulu cu desgustu de la buchetulu Ghica-Cogalnicenu, cum se p'ote ca unu organu inteliginte ca *Albin'a* se se insiele a crede că acestu buchetu e ruțu din sinulu națiunii?

Musecele ingrasiate din ciorb'a bugetului, ca *Adunarea Nationala* și ca *Pressea* se ié unu stiru dreptu unu tranșatiru, cându e vorba de patronii lor, o întielegem; *Albin'a* inse se credea că tóte guvernele din Bucuresei sunt Romanesci, și că tóte musecele facu miere, această n'o întielegem.

Discursu a supr'a tragerii la semnu.

Armele și calitatile romaniloru apretiuite de straini. Romanulu e mare.

de *G. Mihailescu*, membru alu comitetului de tragere la semnu judetianu;

pronunțiatu la ocaziunea inaugurării acestei serbatoru în jud-țiulu Covurlui, în di'a de 15 aug. 1869.

(Incheiare)

Acum Dloru, după ce veduram organizatiunea și tradițiunea noastră pentru spiritulu de armare, dati mi voia a vi spune în cateva cuvinte armele cu care Romanii capetaru laure în campulu luptelor: „Armele Moldoveniloru erau cast' ale Munteniloru arculu, sulți'a, secură, sabi'a, palosiulu, maciuc'a, pusc'a care la densii se numea sanetia etc. În resbóiele nationale se slujiau cu cose, topóre.

Arculu, dice storiculu Cantemiru, l' întindu foarte bine, și se pricepu a purtă sulți'a, dar cu sabi'a totu deun'a facu mai multa isbanda.

Costulu Romaniloru pentru arme, a trecut în cantecelele noastre de vitegiã. Éta ce fru-

mosu canteceu gasim în colectiunea de poezii ale D-lui V. Alessandri. Balad'a porta titlu: „*Stegérulu și Cornulu*“ adeca 2 arbori din cari Romanii și fabricau mai cu séma armele lor națiunale: *maciuc'a, busduganulu, arculu*:

— Frate, frate de Stegeru!
Lasa me se taiu unu paru
Se mi facu osie la caru.
— Fratióre Romanasiu
Voiosu parulu da-ti-l'asiu
Dac'al face tu din elu
Ghióga mare neustrugita
Cu piróne tintuita
Si cu dens'a de ai luptá
Se aperi mos'á ta.
— Cornule ce nu te 'ndoiu
De-o crénga se te despoiu
Se mi facu pragina de boi?
— Fratióre Romanasiu,
Crénga lunga da-ti-o-asiu
Ca s'o faci arcu de reshoi
S'alungl' Lesii dela noi.
Lasa boii, fratióre,
Si te da la venatóre,
Cá nu-e timpu de plugaria
Ci e timpu de vitegiã.

Auditi cum Romanulu scia se lase interosele personale, se-si lase carulu, boii, plugulu cându *mos'a, patri'a sa*, eră în pericolu, cându dusmanii fie aceia Lesii, séu alti feciori de barbari, indrasniau se tréca peste *hotorulu mostei*?

Si apoi éta cum respundea Romanulu atunci la apelulu codrilor, adeca a tribuniloru sei:

Codri, codri, me juru eu
Se ucidu cu bratiulu meu
De totu *cornulu unu dusmanu*
De Stegeru unu capitanu.

Nu credeti că acestea erau numai vorbe. Cetiti istori'a: Spuna Ungurii ce-au patitu la Baia? întrebati de Lesii cine-au aratu dumbrav'a rosia? cu 47,000 de ómeni n'am stinsu noi 120,000 de Turci în cotulu Barladului la 1473? Cu 12,000 n'am uniplutu noi *Valca-Alba* de ósăle a sute de mii Musulmani? La Calugareni cu 16,000 și Turcii de 12 ori mai numerosi, n'au doveditu Romanii cine sunt și cum sciu se-si apere *Mos'a*? N'au doveditu că canteenulu lor nu eră numai vorba, ci fapta? — Afle dar, cei cari au indragitu *mos'a* noastră, că noi cesti de astadi vom sci a însemnă pe ori care ar fi autorulu cu tezari! Se finu dar în totu deun'a wandri de tradițiunile noastre vitejesci, si cu o conștiință luminată se sfidăm calomni'a în pulberea despretiului.

Fiam'a armelor noastre nu s'a marginitu inse, numai pe scen'a țierei: Parisulu a vediatu Ofenii nostri, condusi de unu fiu alu Oltului, de Banulu Maracina: Ofenidu Franței în momintele cele de crisa, bratiulu, bun'a noastră dispozițiune pentru sor'a ce ni-a respunsu apoi cu atata marinimia.

Éta sub ce frumoșe trasaturi descrie ilustrulu nostru poetu D. V. Alessandri, în poezi'a intitulată „*Banulu Maracina*“, sosirea Romaniloru la Parisu și întrebóirea regului Filipu cu bravulu nostru Olteanu:

— Ce voiesci? Regele 'ntreba.
„Sum Romanu dela Carpati,
„Si-aducu cinc-dieci de barbati.
„Ce sunt gat'a cu si mine,
„De a muri toti pentru tine,
„Aperandu cu bratiulu lor
„Franci'a si-alu ei onori!

Uimitu Regele-atunci dice:

— „Bun sositu la noi, voinice!
„Spune n'oa cine esti?
„In Carpati cum te numesci?
— „Eu sum Banulu Maracina
„Caruia Otlulu se 'nelina. —
— „Tiene spad'a mea în daru,
— „Bravu Marcheze de Ronzar!“

Marienburgulu, departe spre Baltic'a va spune multu timpu Europei întregi cum 400 moldoveni, la 1422 sub Alessandru Celu Bunu, luara cetatea cea mai fortificată de natura și de arte, apărata de ostasi cei mai vestiti a epocii de atunci, de *calarii teutoni*. Totu cu asta ocaziune istori'a ni spune că, Alessandru trimise și cativa juni nobili spre a le dá ocaziune se *invetie maestr'i'a armelor*. Vedeti și de aci inca odată: însemnătatea armelor noastre, și ce grige puneau Domnii nostri ca se invetiăm maestr'i'a armelor.

Éta pentru ce insisi strainii nu potu se nu esclame, patrungi de admiratiune, la ficcare pagina din Istori'a noastră, în care se oglindescu figur'a unui mare erou, unui mare Domnu. Din cate-va esemple veti întielege ce a fostu faim'a numelui nostru. Nu vi voiu cită aci condeie

lustre ca a lui Michelet, Quinet, Vaillant, Regneault. Mi se va dice: limbajului sangelui de rasa, a pusu indulgentia in loculu analizei. De aceea vi voi aduce esemple din scriitori straini chiar rasei noastre.

Éta cum se exprime poléculu Dlugosu, asupra lui Stefanu celu mare:

„Oh! Ce barbati minunati! Care nu e mai pucinu de catu au fostu viteji cei de demultu, si de cari atat'a ne miramu, si carele pre vremea nostra atatu de tare a infruntatu pe Turcu, catu se póte dice a fi celu d'antaiu d'ntre toti principii cati sunt pe lume. Dupa cum judecu eu, pre vrednicu este ca lui se se *incredintezecar-muirea lumii tóte*.

Unu scriitoriu polonu din véculu XVI. Oricovie, astfelu apretiucesc pe Romani:

„Ei sunt ómeni fierosi, inse fórté viteji, si nu mai este altu nému care se aiba hotare asiá de anguste, si se se lupte mai multu pentru glori'a resbulu, pentru aretarea vitegiei.“

Ér Engel, istoricu sassonu, apretiuindu tenacitatea si mandri'a rasei Romanului dice cá: „desi Romanulu a suferitu multe plage, a fostu apesatu si despiciatu de Roma, totusi nu incéta a se numi cu numele genericu de Romanu, pentru cá simte in adeveru cum i gurge prin vine singe de Romanu.“

Voiți acum se aveti o ideia ce cugeta invetiati germani cari nu sunt orbiti de patini, despre calitatile nostre intelectuale, despre puterea spiritului nostru? Éta aci invetiati Hoffmann ce ni spune:

„Ei (Romanii) au o pricepere asiá de mare, intelegere asiá decisiva, agerime asiá de mare, impreunatu cu o indemanatate in purtare, cum vedemu la Romanulu celu mai de randu si mai nevetiatu, nu se mai afla nicairi. Acestu poporu instruindu-se si aducendu-se la cea mai nalta civilizatiune, ar fi potrivit, se stee in fruntea culturéi spirituale a intregéi omeniri.“ — Auditi Romani, unde este loculu vostru? *in fruntea culturéi umane!* Auditi cum ve apretiescu ómenii cei mari de sufletu, cari ridicati mai presusu de cerculu patimilor, intelegu si judeca dreptu, cu ochiulu liniscitu alu sufletulu.

Curagiu dara; la lucru! . . .

Armati-ve mintea cu luminile cartei; armati-ve bratile cu luminele foculu, a perfectiunii armelor. Iubiti scóla, iubiti gard'a, trageti desu la tinta si vom fi mari. Dá! Romanii, sunt meniti a fi o mare natiune.

Romanii sunt mari prin trecutul lor vitejescu. Romanii vor continuá a fi mari prin cultura: invetiati Hoffmann ne asecura. Ce ni trebuie dar pentru ca se fimu, se ne afirmamu? Iubire, iubire de scóla, iubire de arme. Éta secretulu, éta parghi'a pe care vom razemá l-niseea, imflorirea statulu nostru.

Intielege-vom óre? Patrunde-se-vor Romanii de acést'a? . . .

Acestea erau ingrigirile unuia din ministrii de astadi, cu cati-va ani naintea Unirei. Anii trecura. Astadi éta-ne uniti; éta-ne liberi in fati'a institutiunilor nostre strabune. . . . Multimea, imbuldirea vostra, Romani, in jurulu acesteia mari serbatori, este garantia puternica despre simtimintele, despre vointi'a nostra. Pare cá audu o voce tainica, unu presintimentu ce me misca. . . . Sunt bataile iniméi nostre, miscata de suvenirile gloriei, este vocea parintilor nostri ce ni dice: *lucrati*.

Inca unuminatu si voi reprezentanti ai comunelor, voi tragatorilor veti fi chiamati a face o lucrare. . . . trageti, tinta vi este intinsa. Nu uitati inse, cá mai pre susu de tinteze comunelor, mai pre susu de tinteze Judetieloru, este o tinta mare divina: *este Romanismulu*; Ér mai pre susu de premiele ce veti primi de la noi, este cunun'a Patriei, cunun'a unci Romanie frumóse impletita de *némulu Romanescu*.

Acum nainte de a trage se strigamu din adanculu sufletulu:

Tráiésca Romani'a si poporul ei!!

Tráiésca Carolu I Domnulu Romanilor!

Cartile scolastice.

(Respondu. la articulu resp din Albin'a N. 69.)

Domnule Redactore! „Albin'a“ in nr. seu 69 a. c. aduce unu tractatu intitulatu „Cartile scolastice“ in care corespundintele,*) dupace tra-

*) N'a fostu corespundinte neci corespundintia. Nu intelegemu pe ce corda voiți s'o trageti cu acést'a afirmatiune. Iertandu-ne spatiulu vom reveni la acést'a tema. Red.

ge in discussiune lucruri, ce de siguru nu vedescu multa buna-credintia din parte-i, vine a vorbi despre cartile scolastice din arhidiecezea greco-orientale. Acelu articulu, ca se fiu scurtu, éerca a combate cu deosebire dóue lucruri, si anume.

(1) Cáci pentru compunerea cártiloru scolastice nu se deschidu concurse cu premie din partea tipografiei arhidiecezeane, ci s'ar protege, dice, si monopolisá scrierile unuia, si

(2) Cáci s'ar introduce in scóle cárti nesupuse esaminárei si aprobarei unci comisiuni de barbati competinti.

Invinuirile aceste sunt indreptate directu asup'r'a Inspectoratulu scolasticu supremu, dar indirectu ele tientescu si asup'r'a subscrisulu, carele in restimpu de 8—9 ani a compusu si edatu si elu cáte va cárti scolastice.

Eu firesce nu mi potu arogá, a me face nechiamatu aperatorulu lucratorulu Inspectoratulu supremu, mai cu séma fatia cu unu atacu mascatu si anonim, dar acést'a nici cá este de lipsa, pentru cá staruintele de dóne diecenii ale acestui Inspectoratu sunt mai pe susu de atacurile unui articulu jurnalisticu: ele sunt cunoscute luméi, pentru cá s'au facutu la lumina si vedescu la totu pasulu zelu de inaintare si luminare, desi ca tóte inceputurile dau preste nenumerate greutati. De aceea dar me voi margini a sustiené numai atacurile indreptate asup'r'a mea, declarandu inainte, ca voi abate discussiunea de pe terenulu odióseloru personalitati, cari facu intre noi atat'a stricaciune, si o voi transpune pe terenulu celu solidu alu realitati obiective, fiindu convinsu, cá numai asiá se póte aduce folosu causei celei in adeveru momentóse din cestiune.

Cátu pentru punctulu d'antaiu, corespundintele e de parere, cá déca Inspectoratulu supremu scol. insarcineza pre cine-va cu compunerea unei carti, prin aceea se creéza unu monopolu, cáci atunci alti scriitori, cari din intemplare séu disgratia nu vor primi asemene insarcinari, remanu neconsiderati, „si-potu pune condeiulu in cuiu“ etc.; de aceea parerea lui e, ca pentru compunerea cartiloru scolastice se se deschida concurse, ca prin acést'a se se sternésca emulatiune intre scriitori. — Ce se atinge de escrierea concurselor pentru compunerea cártiloru de scóla, eu nici sum in contr'a lor, dar nici asceptu dela ele mantuirea scóleloru nostre; cáci ca cele mai multe lucruri din lume si concursele aceste au partea lor cea buna si partea lor cea rea. Partea cea buna e, cá in adeveru se póte nasce prin trencele óre-care agitare si emulatiune intre autori, si din mai multe scrieri incurse se póte alege apoi mai cu inlesnire acelea, cari se credu a fi mai bune. Dar de alta parte nu trebuie se trecemu cu vederea, cá emulatiunea, ce se produce numai prin concurse de aceste, este o emulatiune fortia, va se dica nenaturale si de aceea si neperseverante, efemera, produsa adeseori numai prin speranti'a castigarei premiulu si stinsa totu atatu de repede in urm'a desilusiunarei. Vai de noi invetiatori si vai de tinerimea incredintiata ingrigirei nostre, déca numai concursele cu premii ne vor face a luá pen'a a mána si a scrie si a publicá cáte ce va despre obiectele acelea, cu cari ne ocupamu in tóte dilele! Altu defectu alu concurselor e, cá trece adeseori multu timpu indesiertu, pana candu incórgu elaborate, precum despre acést'a ne poturamu convinge in trecutul cela mai de curendu din premiele lui Rosetti, scl. Dar se trecemu si preste acést'a si se dicemu, ca au incursu mai multe elaborate; cine garantéza pentru aceea, cá se va recunósce premiulu elaboratulu celui mai bunu? De siguru nici multimea, nici varietatea scrierilor, ci numai valórea lor, dupa cum aceea se va constatá prin organulu censoratoriu.

Acest'a insa, cu concurse séu fora concurse, astadi nu-lu avem aiurea, far' in Inspectoratele supreme scolastice. Dar Sinódele séu Congressele? Ele ca nisce corpuri legislative, ce se aduna numai din candu in candu, nici vor voi, nici vor poté a se ocupá cu censurarea cártiloru scolastice, precum in adeveru avem unu csempu viu chiar de la Congressulu din anulu trecut, carele fórté corectu a indreptatu nisce operate de felulu acest'a cátra Consistóriele eparchiale. Ar mai romané dar ca a trei'a modalitate, a se constitui o comisiune de barbati competinti, carea se censureze atari opuri intrate in urm'a concurselor; acést'a inse din multe cauze e nerealisabile, ba potu dice chiar nepractica astadi, candu si asiá stánu in ajunulu Sino-

dulu eparchiale constituante, ce are a se aduná pe domine'a Tomei 1870. Si asiá in ultima analysi totu acolo ajungu elaboretele si pe calea cea lunga si dubia a concurselor, unde ajungu si pe calea mai scurta si mai sigura a activitati libere spontance: la Inspectoratulu supremu scolasticu, respective la Consistoriulu eparchiale, va se dica la organulu acel'a, cátra care m'am adressatu eu cu rogarea pentru censurarea scrieriloru mele. — Dealtmintrea corespundintele este in ratacire, déca afirma, cá la tóte natiunile civilizate cártile scolastice se elaboreza dupa concurse. In Germani'a d. e. scriu, scriitorii, frescu cu deosebire invetiatori cártile scolastice liberu si din indemnulu propriu dupa felurile lor puncte de manecare didactice, si apoi organele scolari respective alege din cártile esite acelea, cari corespundu mai bine trebuinteloru timpurali si locali, si acestea introducendu-se prin scóle remánu usuate pana atunci, pana candu sunt postpusa prin altele mai bune, mai perfecte, mai corespunditóre. Pentru ce se nu póta fi si la noi asiá? Stau cártile mele in cale altoru cárti? Este opritu cine-va, ca se nu compuna si elu o carte, pentru cá am compusu si eu un'a? A trebuitu corespundintele se ascepte esirea cartiloru mele fora concursu, pentru de a strigá, cá nu e bine asiá, cá *trebuie concursu*? Ei — dice corespundintele — dar Inspectoratulu supremu te a insarcinatu pre tine si pre altulu nu? Inse insarcinarea acést'a n'a fostu secreta, ca se nu scia nimenea de ea, nici in scrisu, oficiósa, ca altii se se descuragieze si se nu scria si ei, ci o simpla provocare verbala unu impulsu, precum s'a facutu si altor'a, care nici s'a datu, nici s'a primitu din partea mea in intielesulu acel'a ca eu se lucru sub protectiune si prin acést'a se inchidu altor'a drumulu, de a lucrá si ei. Dar in fine pentru ce n'a lucratu corespundintele inea nainte de a fi fostu inviatu eu? Séu pentru ce n'a remonstratu in contra aceste procederi indata atunci, candu a aflatu despre ea? Inse bine, ocaziunea cea oportuna a trecut nefolosita, Inspectoratulu supremu a gresitu, s'a adresatu catra unu omu necepace, care nu are chiamare a face cárti pentru scólele nostre, cartea cea „de sub protectiune“ a esitu rea, miserabile; ce e de facutu? Éta ce! Vina, Dle corespundinte, fa tu séu altulu alt'a, vededesce pana la evidintia grosolaniele mele, si Inspectoratulu supremu, de nu de alt'a, barem de rusinea luméi va lapedá caricatur'a mea si va adoptá cartea ta cea de modelu, — si éta s'a 'ndreptatu gresiél'a in modulu celu mai naturale. Dá, Dle corespundinte, precum e in Germani'a, asiá va fi si la noi si pretotindeni: o carte edata de A, pe langa tóte recomandárele ei de susu, se va poté sustiené numai pana atunci, pana candu B va compune alt'a mai buna. Atunci organulu scolasticu respectiu séu trebuie se lase cartea lui A destinulu seu si se recomande pre cea mai buna a lui B, séu apoi se sustiena cu forti'a pre cea mai rea in contra opiniunei publice si chiar in contra convictiunei sale, — unu casu acést'a, de care noi in arhidieceze de securu nu avem se ne tememu; éra déca cu tóte aceste ar obveni, atunci apoi se strige corespundintele cáte va poté: atunci va fi timpulu si loculu de a strigá! Pentru-cá déca corespundintele pretinde ca cártile scolastice se fia bune si efine si se aduca fondulu respectivu natiunale-bisericescu unu castigu órecare, apoi Inspectoratulu supremu de siguru inea este inspiratu de aceste dorintie si tinde cátra aceea si tiente la procurarea lor; si corespundintele, care se pare cá nu e nemernicu in Jerusalimu, va scí, cá nici una diecesa romána nu stá in privinti'a acést'a inaintea arhidiecezei greco-orientale. — Dar fia cu concursele ori cum, acelea pana acum la noi n'au fostu usuate; celu putinu eu nu sciu, ca in tipografiile din Blasiu séu Sabitu se fia esitu cárti scolastice in urm'a vreunui concursu. Tipografi'a arhidiecezeana din Sabitu in specialu esista de 20 ani, si cartile scolastice, cari pótra numele meu, nu sunté nici cele d'antaiu nici unicele, la cari a datu Inspectoratulu supremu séu impulsulu séu spriginulu materiale séu morale, ba acést'a n'a lipsitu nici unor'a din cati i s'au infatiasitu; dar ca pentru vre un'a macar din cártile tiparite aici pana acum se se fia publicatu mai nainte concurse, mie nu-mi e cunoscutu *nici barem unu casu*. Dintre DD. Vasiciu, Popoviciu Barcianu, V. Romanu, Popescu, Marienescu, Bellissimus, Mihaltianu s. a., cari prin spriginulu Inspectoratulu supremu au tiparitu aici vr'o scriere referitóre la scóle, n'a scrisu nici unulu dupa concurse, si nimeni nu

li-a imputatu, ci toti ne amu bucuratu vedindu, cá se face cáte ce-va si vedindu libertatea fiacáruia de a compune scrieri scolastice respectata intr'atát'a, in cátu fatia cu acést'a libertate concursele corespundintelu ni se paru a fi unu regressu, unu pasu cátra absolutismulu si centralismulu Contelui Thun, carele, déca nu-i scia face frontu tocmai acestu Inspectoratu, inea si Abecedariile érá se ni le tramita gat'a din Vien'a. De unde dar acum dintr'o data aceste incriminari, ale Inspectoratulu supremu cá nu deschide concurse, ale mele cá stau sub protectiune si portu monopolu? Este acést'a o procedere corecta? Se potrivece acést'a cu maxim'a, la carea se provóca corespundintele, cá: Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica veritas? Asiá mie intelege corespundintia veritate? Numai mie singuru se nu-mi fia iertatu, a me folosi de libertatea scrierei, de carea s'au bucuratu toti si carea Inspectoratulu supremu n'a voit a o tiermuri prin concurse? Inse destulu despre acést'a: eu repetu, cá nu sum nici decátu in contra concurselor, dar declaru si aceea, cá de cáte ori me voi simti indemnatu si in stare a scrie ce va pentru scólele nostre, nu voi asceptá nici odata nici dupa concurse, nici dupa premie, ci voiu asfá. — ca si pana acum — concursulu in detorinti'a mea de fiu alu natiunei si bisericéi mele si de invetiatoriu alu tinerimci lor, érá premiulu in consciinti'a mea!

(Va urmá)

Z. Boiu.

Beinsiu, 9/21 septembrie 1869.

(Despotismu avem. Tirani'a se póte cá va veni) Alaltieri nóptea, dupa mediulu noptii cam la un'a óra, servitoriulu orasiulu cu doi vigili de nópte, navalira cortelulu unui studinte de clas'a a patr'a, de origine din Bucovin'a, care pentru indepartare si din caus'a paupertatei a ramasu aici in vacatiune, lu trediescu din somnu de langa amiculu seu, lu facu a se imbracá si-lu escortara la arestu din demandatiunea (precum spusu servitoriulu) judelulu opidanu. Pana ieri la 9 óre lu tienura in arestu ca pe unu telhariu, desi tinerulu n'a patratu neci una crima. La atins'a óra judele lu pófti naintea sa, l'intrebá „de unde esti si ce cauti pe aici?“ Apoi dupa ce-i spusu tinerulu cá este din Bucovin'a, studiédia aici de unu anu, l'eliberá. La intrebarea tinerulu cá de ce a fostu arestatu in capu de nópte? numai acelu simplu respunsu capeté de la judele — cá déca se sente vatematu in onóre, póte cautá mai departe. Éta procedur'a minunata, constitutiunala, si ce e mai multu de la unu jude care se crede si advocatu. Nu cumva judele cauta asi resbuná a sup'r'a bietulu studinte pentru cá colegii acestuia mai strigara si densii cate unu vivat la alegerea lui Ionescu ablegatulu nostru dietalu, si nu afinelui D. Sale? Dupa cum sum informatu, tinerulu, va face pasi la loculu seu pentru capetarea satisfactiunei. — Ce satisfactiune va urmá de la stepanitorii nostri? vom vedé de órace in ochii multor'a dintrensi gimnasiulu acést'a, unicu romanu, e mare *berna!* Voiu incunoscintiá pe On. nostru publicu despre resultat.

Economia.

Oradea - Mare 21 septembrie

Astadi in tergulu nostru de septemana, fiindu totodata si tergu de tíera (carele se numesce de comunu si: tergu cu culesulu de vii) s'a infatiasiatu poporu fórté numerosu. Tieranulu si industriariulu, fie-care cu produsele sale, acursera de tóta partile. Neci privirea cea mai agera n'ar fi potutu observá veri o lacuna. Pretiurile fura aceste:

Siniculu de gránu curatu clas'a I. cu 8 fl. v. a. — clas. II cu 6 fl. v. a. Secar'a 4 fl. v. a. — Siniculu de cucurudi cu 4 fl. 80 cr. de ordiu 4 fl., de ovesu 3 fl. de fasola 8 fl. de malaiu menuntielu 9 fl. v. a.

Vitele cornute in pretiu moderatu. Parechi'a de grasuni 40 fl. v. a., parechi'a de oi 8 fl. Magea de lardu 33 fl. Pondulu (libr'a, fondulu) de carne de vita 26 cruceri.

Panea e scumpa. Vasulu (ciuberulu) de vinu de anu cu 14 fl. se intelege celu bunu.

In délulu Oradii, viitele sunt cam in rod'a de medilocu. Vinu nu va fi asié de bunu casí anu, din causa cá timpulu e totu cam ploiosu si recorosu. Culesulu in délulu Oradii se va incepe la 11 optobre.

Agricola.

Tergulu de tónna alu Sibiuului.

Estimpu se pôte numi in tóta privint'ia bunu. Tergulu de vite cornute a fostu ceva mai slabutiú, din caus'a bólei de gura si de picóre, ce domnesce si acum intre vitele cornute, dar pentru aceea pretiurile loru totusi au fostu mari. Dintre cele de jugu s'a vendutu la 1600 de capete, pretiurile deosebite dupa calitate, o parchia de boi 150—400 fl. — Asemenea si dintre cai s'au petrecutu la vr'o 800 de capete a 30—400 fl. Oí si berbeci s'au petrecutu circa 4300 cu 9—12 fl. Tergulu celu slobodu anca a fostu bine cercetatu atatu de venditori catu si cumperatori, si au avutu unu resultatu imbucuratoriú pentru toti, cu deosebire articlii de industria au fostu catu de bine reprezentati si fórté cercetati din partea tiereniloru, cari anca si-au vendutu cu pretiuri bunisióre productele loru.

Ce privesce unsoarele, acele anca au fostu cautate bine, asiá 100 punti unsoare de porcú cu 34 fl, slanin'a (olis'a) 30 fl, seulu 24 fl, sapunulu 25 fl, luminari de seu 37 fl. Dintre productele crude s'au vendutu 1 parchia de pei de bou cu 36—45 fl, — de vaca 18—26, lan'a s'a vendutu cea mai fina 38—40 fl., mai ordinara 32—34 canep'a cu 18—22 fl. v. a. („Tel. Rom.“)

Varietati.

— **Santi ungresci se pornescu catra Bucuresci.** Ni spune „Pes. Ll.“ cumca Mari'a Sa Domnulu Carolu a cumperatu in Monaculu Bavariei cu 2400 fl. o icóna magiara „Prinsórea lui Franciscu Rákóczy II,“ depinsa de pictorulu magiaru Juliu Benzur. Se dá cu socotéla cá pre acestu santu ungrescu vor se-lu pornésca catra Bucuresci, bagu de séma de avantgarda honvidiloru. Mai bine l'ar porni catra Düsseldorf, daca n'a potutu remané in Monacu.

— **Turburare de posesiune.** In jurulu Pestei esu ostasii la essercitiile loru militari, cu cari ocazioni — precum spune „Ellenör“ — calca granele, rótele de la tunuri dimica napii si curcubetele etc. Daunle sunt mari. Proprietarii inse nu cutéza se céra desdaunare, fiindu cá desdaunarea (daca tocm'a se pôte dobandi) de comunu este mica, éra procedur'a e impreunata cu spese fórté mari. Ce tíera de modelu!

— **Calea ferata între Orade si Clusiu,** precum se crede, se va poté totusi deschide in januariu ce vine. Daunle, causate lucrariloru prin essundarea Crisului, nu sunt atatu de inspaimentatórie precum le socotiá lumea in mominte prime ale surprinderii.

— **Honvidi la granitie.** Spunu dualistele cumca in congregatiunea din Trei-Scaune, ce s'a inceputu in 4 l. c., s'a primitu o petitiune catra ministeriu, ca din caus'a conflictulu la graniti'a transilvana-romana, ministeriulu se trimita acolo dóue despartieminte de honvidi.

— **Scandale calugaresci.** De candu s'a descoperitu tortur'a Varvarii Ubryk, alu careia procesu anca neci s'a inceputu pre buna cale, de atunci lumea tiene socóta mai multa de portarea calugariloru, si gasece pre di ce merge scandale nóue si nóue, care de cari mai ingrozitórie. Acest'a de care luámú aci notitia, ni se pare cá întrece pe tóte. S'a intemplatu in Franci'a, in departemetulu Aix. In comun'a Beauvais erau invetiatori la scóla comunala doi calugari, si a nume pana in martiu a. c. dascal Lepelley carele in acésta luna paresi scóla si si ordulu calugarescu, éra dupa elu, din martiu pana in juliu, dascal Alexandre. Cel'a e de 24 de ani, cest'a de 20. Trasi in judecata, s'a doveditu cá Lepelley a comisú 14 éra Alexandre 32 de atucuri in contr'a pudorii, fiindu victimele tóte mai tinere de 13 ani. Lepelley capetá 20 de ani de inchisóre la munca de sila, éra Alexandre inchisóre pe víetia si munca.

— **Alegerile dietuli in Boemi'a** a datu resultatu favoritoriu partitei nationale cehice. Desclinitu in Prag'a, capitalea tíerii, au reesitu toti candidatii chei, éra cei niemtiesci-guvernamentali intramira nise minoritati despartórie.

— **Indreptare.** In nr. trecutu spusese-ramu cá principele de coróna alu Prussiei a venitu catra Ghideleu la Imperatulu. Ne basasemu pe unu telegramu smintitu. A fostu principele de coróna alu Sassonici carele a venitu la Ghideleu. Acum s'a si dusu inderetru a casa. Acusi va veni si principele prusescu, dar numai mai tardiu si numai in trecere catra Italia.

— **Polecii.** Federalistii prindu terenu pre di ce merge, si vor se inaugureze passivitatea. Partit'a ce si-a alesu devisa activitatea, condusa de d. Ziemiakowski, si-a infiintiatu unu organu „Dniennik Polski,“ prin care cércá se demustre cá este bine a partecipa la senatulu imperiale, si cá pentru realisarea dorintieloru nationali polece nu este neaperatu de lipsa federalismulu. Ambele partite 'si disputa invingerea cu inversiunare. Vom vedé cá ce se va alege!

— **Ceremu indulginti'a oo. corespondinti, ale caror'a articlu nu incapura in nr. acest'a.** Vor aparé pe rondu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(In 25 septemvre.)

Imprum. de statu convertatu cu 5 % 57.80 Imprum. nationalu 66.75. Actiunile de creditu 103.25. — sortiurile din 1860, 94.50 sortiurile din 1864, 112.50; Oblegatiunile desarcinarii de pamentu, cele ung. 77.50 banatice 76. 25, transilv. 76. — bucovin. 76. argintulu 120.75, galbenii 5.85; — napoleonii 9.82.

Temistórá in 20/9 1869.

Onoratiloru parinti se face cunoscutu cá la subseris'a se primescu prunci in hospitiu si quartiru, séu si numai cu quartiru pe anu in-regu scolasticu.

Marie Kováts

(2—3) Siebenbürger Caserne Nr. 19.

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci: in comunele *Silind'a* si *Paiusieni* — Comitatulu Aradului — se escrie concursu pana la 25 Septembre st. v. a. c. cu care sunt impreunate urmatóricle emolumin'e, — si adeca: cu cea din Silindia 140 fl. v. a. 20 cubule de bucate 12 orgii lemne, 80 de portiunide tenu, si cortelu liberu cu gradina de legume.

Éra cu cea din Paiusieni 84 fl. v. a. 13 sinice de bucate, 8 orgiide lemne, 100 de portiuni de fenu, o chila de fasola.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni, sunt avisati recursurile loru instruate cu documintele recerute, si adresate catra Prè O. consistoriu din Aradu pana la terminulu perfiptu, la mine subserisulu a le substerne in *Buteni*.

Buteni, 6 Septembre 1869.

Andrei Machi m. p. Protopresv. si inspectore distr. de scóle.

(3—3)

Concursu.

In protopopiatulu *Halmagiului* Comitatulu-Zarandu se afla vacante urmatóricle statiuni invetiatoresci romane de confesiunea greco. orientala:

1. Statiunea din *Riscutitia* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
2. Statiunea din *Dobrotiu* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
3. Statiunea din *Domnesci* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
4. Statiunea din *Lungsoara* cu léfa anuala 150 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
5. Statiunea din *Brusturi* cu léfa anuala 100 fl. v. a. 7 cubuli de bucate, 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
6. Statiunea din *Bodesci* cu léfa anuala 175 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.
7. Statiunea din *Talagiu* cu léfa anuala 200 fl. v. a. 6 orgii de lemne, cortelu si gradina.

Doritorii de a ocupá un'a din statiunile a-cestea sunt avisati recursurile loru instruate cu documintele recerute, pana cu finea lunei septem., a le adresá catra respectiv'a Adunare bisericeasca — Facendu-se totu de odata cunoscutu cá alegerile in intielesulu statutulu Organicu § 13 se vor intempla in dilele prime ale lunei lui oct.

Halmagi 31 augustu 1869.

(3—3) Comitetele interimale parochiale.

Spre luare a minte!

Tóte mobilele ce se aducu in comerciulu Romaniei se procura din Viena, de aceea efteptuescu eu tóte insarcinarile cu 25% mai efínu.

Galeri'a de mobile

a lui
Jos. Raffl, Opernring 17.

se recomanda prin depositulu ei de fabrica avutu sub garantia, oferindu cele mai nuoi si mai fine mobile de la

mesari, tapetlari si de lusu,
garniture de salóne, chilie de prandiu si de dormitu,
divane, otomane, balzache, scamne de leganatu etc. precum si cele mai efíne mobile pentru servitori. Depositu de fabricate precum orologie, cautatórie, candelabre, lampe, ampele, carniése, curtine. Mai multe suto de picture pentru salóne si alte multe nuoi si vechi picture artistice si obiecte diverse. Carte de modelu cu 250 de desemnaturi ce contine si pretiurile se pôte procurá pe langa depunerea sumei de 5 fl. care suma se rebonifica la insarcinari mai mari, si e neincungiuratu de lipsa mai alesu pentru cumperatorii de cuantitati mari. (7—12)

Camine de marmore

in cuantitate mare, asié si lespedi de marmore pentru cafanerie, altarie, statue si pentru alte obiecte de marmore se potu capetá in depositulu de marmore a subsemnatulu; tóte procurarile se efteptuescu iute.

R. Masini,
Wieden, Freihaus, 3 Hof in Viena.

(2—3)

Orarie eminate si bune.

DEPOSITULU DE ORARIE

avutu, renumitu de multu ani,

almi
M. HERZ,
orologiaru orasianescu
Viena, Stephansplatz nr. 6.

in dosnulu curtei lui Zwettl ofere alu seu depositu mare de totu felulu de orarie, bine regulate cu garantia pe unu anu, cu pretulu carentu. Pentru fie-care orariu regulatu se dá garantia in scrisu.

Orarie portative de Genf
cualitatea cea mai eminata esaminata de c. r. imprimaria de bani.

Orarie pentru barbati,	de aurú :	Cylinder, auru nr. 3, 8 rub. 30—36	cu 2 fedele, 8 rubini 45—48
		„ cu fedelu de aurú 37—40	email. cu diamante 58—65
		Anker cu 15 rub. 40—44	Anker 45—48
		„ mai fine, fed. d'aur 46—60	„ cu sticle crist. 56—60
		„ cu 2 fedele 55—58	„ cu 2 fedele 54—59
		„ cuffedelu auritu 65, 70, 80, 90, 100 120	„ email. cu diam. 70—89
		„ sticla crist. fed. d'aur. 60—75	Remontoir, 70, 80, 100
		Remontoirs fed. d'auru 100—130	„ cu 2 fed. 100, 110, 130
		„ cu 2 fedele 130—180	Afara d'acestea se afla ori ce feliu de sou de orarie.—Orarie de argintu se aurescu pentru fl. 1—150
			Monograme si insemne se facu fórté efínu.— Se afla orarie de aurú si d'argintu cu insemne ungresci.
			Alarmatoriu cu orariu, 7 fl.
			Alarmatoriu cu orariu, cari a prindu si luminarecandu aiarméza, 6 fl.
			Alarmatoriu pentru siguritate, pregatitu ca se pusce candu alarméza, 14 fl.

Orarie cu pendulu (Pendeluhren) fabricate proprie
cu garantia pe doi ani.

a se trage in fie-care di 9, 10, 11 fl. | a se trage se repeteze la patrariu si la óra, 48, 50, 53 fl.

„ „ totu la 8, di 16, 17, 18, 19, 20 22 fl. | Regulatori la luna 28, 30, 32 fl.

„ „ se bata la óra si la 1/4, 30, 35 fl. | Inpachetarea pentru unu orariu d'acestua 1 fl. 50 cr

Reperaturile se facu batu mai bine; insarcinari din strainetate se efteptúza cu cea mai mare puntualitate trimitier. eu se competinti'a anticipative, ori postcipendu-se de la posta; ce nu convine se primescu in schimb. *Orarie, aurú si argintu* se primescu in schimb cu pretiurile celc mai inalte. Trimitiendu-mi-se pretiulu ori ca se primescu la urma de la posta, trimitu si in strainetate orarie, pendataura ege, si pentru cele ce nu se tíenu trimitu banii pe posta. 14—24